

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Sžk/21/2020
Identifikačné číslo spisu: 1017200535
Dátum vydania rozhodnutia: 11.05.2021
Meno a priezvisko: JUDr., Ing. Miroslav Gavalec
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:1017200535.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ing. Miroslava Gavalca, PhD. a členov senátu JUDr. Igora Belka a JUDr. Mariána Trenčana, v právnej veci žalobkyne (v konaní sťažovateľka): M. X. R., bytom I.. O. Č.. XX/X, XXX XX R., matka zastupujúca maloleté dieťa: S. M. R., nar. XX.XX.XXXX, zast. JUDr. Andrejom Garom, advokátom, so sídlom advokátskej kancelárie Štefánikova č. 14, 811 05 Bratislava, proti žalovanému: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom Drieňová č. 22, 826 86 Bratislava, za účasti: W. J. B., bytom X D. U. F. D., X. O. XBS, Y. X. T.X. U. G. Y. Í., zast. JUDr. Danielou Ježovou, LL.M, PhD., advokátkou so sídlom advokátskej kancelárie Javorinská č. 13, 811 03 Bratislava, v konaní o všeobecnej správnej žalobe, o kasačnej sťažnosti proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 16. januára 2020 č. k. 1S/71/2017-144, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 16. januára 2020 č. k. 1S/71/2017-144 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

I.
Pribeh a výsledky administratívneho konania

1. V knihe narodení Ministerstva vnútra Slovenskej republiky - osobitná matrika Bratislava zväzok ORI/80, ročník 2012, str. 102, por. č. 306 (ďalej len „kniha narodení“ a „osobitná matrika“) bol dňa 20.03.2013 vykonaný zápis a bolo vydané Oznámenie o narodení maloletej S. M. R. s dňom narodenia XX.XX.XXXX a miestom narodenia B., S., Y. X. T. U. G. Y. Í. (ďalej len „maloletá“), v ktorom v kolónke otec bolo zapísané „otec neuvedený“. Zápis sa vykonal na základe predloženej cudzojazyčnej matričnej listiny (rodný list), vydannej Matričným úradom B., S., zápis č. XXX, vydaný dňa

XX.XX.XXXX. V časti „Otec" uvedenej matričnej listiny neboli zaznamenané žiadne údaje.

2. Dňa 08. októbra 2015 bolo vydané rozhodnutie High court of Justice Family Division zo dňa 08.10.2015 č.k. FD15P00428, ZC15P00974, opravené dňa 19. októbra 2015 (ďalej len „Vrchný súd" resp. „rozhodnutie Vrchného súdu"), ktorým bola pánovi W. J. B. (ďalej len „pán B." alebo „ďalší účastník") k maloletej priznaná rodičovská zodpovednosť. V zmysle rozhodnutia Vrchného súdu bolo matke ako protistrane doručené dňa 11.09.2015 oznámenie o začatí konania. Matka (právne zastúpená) požiadala dňa 28.09.2015 o odročenie, čomu bolo vyhovené. Dňa 28.09.2015 bola matka informovaná o obsahu nariadenia, ktoré vydal sudca.

3. Následne bolo matke dňa 08.10.2015 opäť doručené nariadenie sudcu Vrchného súdu a sprievodné listiny o tomto konaní. Matke bola adresovaná výzva doručiť svoje vyjadrenie na otcove návrhy vo veci okamžitého návrhu a určenia rodičovských práv a povinností do dňa 02.10.2015. Hoci matka bola oboznámená s obsahom nariadenia sudcu zo dňa 28.09.2015, tak svoje vyjadrenie k veci nedoručila. Matka sa nedostavila ani na pojednávanie, ani neurčila za seba zástupcu napriek tomu, že o pojednávaní bola informovaná v dostatočnom časovom predstihu. Vrchný súd považoval preto za dostatočné, že poskytol matke príležitosť vyjadriť sa na pojednávaní k tomuto konaniu.

4. V rozhodnutí Vrchného súdu tento konštatuje, že mal za to, že zvyčajné bydlisko maloletej bolo G. G. B. v čase, keď túto jurisdikciu bez vlastného rozhodnutia opustila približne dňa 17.06.2015 a s maloletou tak bolo naložené bez vedomia alebo súhlasu otca. Podľa bodu 13 písm. a) rozhodnutia Vrchného súdu, zvyčajným bydliskom maloletej bola v dňoch 17.06.2015 ako aj 11.09.2015 jurisdikcia v rámci Anglicka a Walesu.

5. Podľa bodu 13 písm. c) rozhodnutia Vrchného súdu je v najlepšom záujme maloletej, aby bola zverená do starostlivosti pána B.. Pán B. (v celom rozhodnutí Vrchného súdu označený ako otec) žil s dieťaťom, až kým nebolo dňa 17.06.2015 odvezené a podľa vrchného súdu podnikol rozsiahle kroky na jeho návrat do tejto jurisdikcie. Vrchnému súdu postačuje, že ako otec preukázal svoju oddanosť k dieťaťu a vzťah k nemu na základe života v spoločnej domácnosti, až kým nebolo odvezené. Pán B. vo svojom návrhu prejavil skutočný záujem o obnovenie vzťahu so svojou dcérou a o aktívnu rolu v jej živote. Podľa bodu 17 rozhodnutia Vrchného súdu súd zveril maloletú do starostlivosti otca, pána B. (parental responsibility order).

6. Na základe súhlasného vyhlásenia rodičov zo dňa 14.12.2015 na Matričnom úrade v Prievidzi č. 493/2015 osobitná matrika zaznamenala dňa 11.01.2016 v knihe narodení otca dieťaťa. Podľa oznámenia o narodení bol ako otec maloletej zapísaný pán H. X. (ďalej tiež „pán X.") a rodičia sa dohodli, že maloletá bude aj naďalej užívať priezvisko R..

7. Dňa 08.01.2016 vydal Matričný úrad vo B., S., Veľká Británia rodný list maloletej (ďalej tiež „britský rodný list maloletej"), v ktorom bol na základe rozhodnutia Vrchného súdu ako jej otec zapísaný pán B..

8. Dňa 04.05.2016 bola osobitnej matrike doručená žiadosť pána B., aby bol na základe britského rodného listu maloletej v zmysle § 23 ods. 4 zákona č. 154/1994 Z.z. o matrikách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o matrikách") zapísaný ako otec maloletej. K žiadosti bolo priložené rozhodnutie Vrchného súdu ako aj vyššie uvedený britský rodný list maloletej. Ďalej bolo priložené aj uznesenie Okresného súdu Prievidza zo dňa 03. marca 2016 č.k. 17Em/1/2015-47 (ďalej len „uznesenie okresného súdu") o vyhlásení vykonateľnosti rozhodnutia Vrchného súdu v časti, v ktorej bolo rozhodnuté:

„Súd nariaďuje, že otec W. B. má rodičovskú zodpovednosť k S. M. R., narodenej XX.XX.XXXX."

9. V žiadosti ďalej pán B. uviedol, že mu je známe, že otcovstvo pána X. bolo určené dňa 14.12.2015 súhlasným vyhlásením matky a tohto pána, hoci Vrchný súd rozhodol v jeho prospech už dňa 08.10.2015. K tomuto došlo bez predloženia akéhokoľvek dôkazu svedčiaceho otcovstvu pána X. a bez toho, aby pán B. ako otec maloletej o tom vedel a mohol toto namietat.

10. Následne bola dňa 12.01.2017 v knihe narodení osobitnej matriky zapísaná zmena, že pán X. nie je otcom tu zapísaného dieťaťa na základe predložených dokladov v súlade s § 26 zákona o matrikách. Ďalej bolo zapísané, že pán B. bol rozhodnutím Vrchného súdu určený za otca dieťaťa, priznanie rodičovských práv bolo vydané rozhodnutím Vrchného súdu, opraveným dňa 19.10.2015, a že otec dieťaťa je zapísaný v súlade s § 23 ods. 1, 2 a 4 zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZMPS“) a rovnako na základe predloženého britského rodného listu maloletej. Súčasne v rovnaký deň, t.j. 12.01.2017 vydala osobitná matrika oznámenie o narodení, v ktorom ako otec maloletej bol zapísaný pán B..

11. Dňa 20.03.2017 na základe dožiadania matky vydala jej osobitná matrika duplikát rodného listu maloletej číslo 345/2017 zo dňa 20.03.2017, kde ako jej otec je zapísaný pán B. (ďalej len „duplikát rodného listu“)

II.

Konanie na správnom súde

12. Žalobou z 03.04.2017 podanou na Krajský súd v Bratislave (ďalej len „správny súd“) sa žalobkyňa ako matka zastupujúca maloletú domáhala prostredníctvom jej VIII. časti vydania nasledujúceho súdneho rozhodnutia:

„Súd zrušuje rozhodnutie žalovaného pri vykonaní zápisu do osobitnej matriky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, č. 345/2017.“

13. Správny súd preskúmal žalobou napadnuté rozhodnutie v rozsahu žalobných dôvodov a dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná, preto ju podľa § 190 zák. č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „S.s.p.“ alebo „Správny súdny poriadok“) bez nariadenia pojednávania (za splnenia podmienok podľa § 107 ods. 2 v spojení s ust. 137 ods. 4 S.s.p.) zamietol.

14. Správneho súdu zo skutkového stavu (viď jeho opis v napadnutom rozsudku) vyplynulo, že otcovstvo/rodičovstvo [v zmysle § 2 ods. 2 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“) sa do matriky zapisujú údaje o určení rodičovstva] vo vzťahu k maloletej bolo určené podľa právnych poriadkov dvoch štátov. Na základe rozhodnutia Vrchného súdu boli rodičovské práva k maloletej priznané pánovi B.. Uznesením okresného súdu bolo rozhodnutie Vrchného súdu vyhlásené za vykonateľné, čo do priznania rodičovskej zodpovednosti pána B. k maloletej.

15. Napriek tomu, že žalobkyňa vedela o konaní a aj o rozhodnutí Vrchného súdu, pred Matričným úradom v Prievidzi súhlasne s pánom X. prehlásila, že otcom maloletej je pán X.. Z toho správny súd vyvodil záver, že žalobkyňa svojím konaním uviedla osobitnú matriku do omylu.

16. Správny súd poukázal na § 26 a § 37 ods. 6 zákona o matrikách a z citovaných ustanovení správneho súdu vyplynulo, že osobitná matrika len eviduje údaje o osobnom stave fyzických osôb, a teda v matrike vykonáva zápisy na základe verejných listín alebo iných úradných listín, ktoré môžu byť vydané aj v cudzine príslušným orgánom, ak v mieste vydania sú platné ako verejné listiny a majú dôkaznú moc verejných listín na účely zápisu, respektíve zmeny údajov v matrike za podmienky, že sú opatrené predpísanými overeniami a sú predložené spolu s prekladom do slovenského jazyka.

17. Podľa názoru správneho súdu dokumenty predložené zo strany pána B. boli verejné listiny deklarujúce jeho otcovstvo s právnymi účinkami odo dňa 08.10.2015, t.j. pred určením otcovstva súhlasným vyhlásením matky dieťaťa a pána X. pred Matričným úradom v Prievidzi.

18. Správny súd zdôraznil, že hoci žalobkyňa v žalobe namietala nesprávnosť rozhodnutia Vrchného súdu, v konaní pred Vrchným súdom žiadnym spôsobom nevyvinula aktívnu účasť na tom, aby tento súd správne zistil skutkový stav. K návrhu pána B., s ktorým bola oboznámená a bol jej riadne

doručený, sa žiadnym spôsobom nevyjadřila. Tiež sa nedostavila na pojednávanie, kde mohla vyvrátiť tvrdenia pána B. a tým zvrátiť rozhodnutie Vrchného súdu o určení obvyklého pobytu dieťaťa v čase rozhodovania tohto súdu.

19. Tiež správny súd poukázal a to, že však žalobkyňa zostala pasívna a sama sa nepriamo pričiniť aj o rozhodnutie Vrchného súdu. Ani v tomto konaní pred správnym súdom neprodukovala žiaden dôkaz o tom, že by rozhodnutie Vrchného súdu bolo zrušené, respektíve, že by sa nejakým spôsobom domáhala zrušenia tohto rozhodnutia, a v konaní zostalo len pri tvrdeniach uvedených v žalobe bez konkrétneho dôkazu.

20. Správny súd poukázal na § 23 ods. 2 ZMPS, podľa ktorého, ak dieťa, ktoré narodením nadobudlo slovenské občianstvo, sa narodilo a žije v cudzine, sa určenie rodičovstva spravuje právnym poriadkom štátu, v ktorom má obvyklý pobyt. Podľa rozhodnutia Vrchného súdu zvyčajné bydlisko (obvyklý pobyt) maloletej bolo G. G. B. v čase, keď túto jurisdikciu bez vlastného rozhodnutia opustila približne dňa 17.06.2015, čo potvrdila i žalobkyňa v žalobe.

21. Z uvedeného správneho súdu vyplynulo, že obvyklý pobyt maloletej i v čase rozhodnutia Vrchného súdu dňa 08.10.2015 o priznaní rodičovských práv k maloletej pánovi B. bolo G. G. B., a preto i podľa ZMPS bol na určenie rodičovstva oprávnený Vrchný súd rozhodujúci podľa anglického právneho poriadku. Správneho súdu nebolo známe, že by obvyklý pobyt maloletej bol doposiaľ zmenený iným rozhodnutím súdu. Určenie rodičovstva podľa slovenského právneho poriadku v zmysle § 23 ods. 3 ZMPS je možné za podmienky, že dieťa žije v Slovenskej republike a je to v záujme dieťaťa. Uvedená situácia v zmysle § 23 ods. 3 ZMPS teda nastala až potom, čo Vrchný súd rozhodol o priznaní rodičovských práv pánovi B.

22. Podľa názoru správneho súdu žalovaný postupoval správne, keď na základe predložených verejných listín ďalším účastníkom, ktoré deklarovali údaje o osobnom stave maloletej, vykonal zmenu v knihe narodení dňa 12.01.2017. Rozhodnutie Vrchného súdu o priznaní rodičovských práv pre pána B. k maloletej zo dňa 08.10.2015 predchádzalo určeniu otcovstva pána X. a žalobkyne na Matričnom úrade v Prievidzi dňa 14.12.2015.

23. Správny súd ďalej zdôraznil, že zákon o matrikách, konkrétne v časti o osobitnej matrike, neustanovil právomoc osobitnej matriky preskúmať zápisy obsiahnuté v priložených dokladoch a meniť ich obsah podľa právneho poriadku Slovenskej republiky. Preto správny súd postup osobitnej matriky považuje za správny a zákonný. Zo zákona o matrikách nevyplýva osobitnej matrike pri zápise údajov o narodení skúmať správnosť údajov obsiahnutých vo verejných listinách vydaných iným štátom, s úradne osvedčeným prekladom do slovenského jazyka a opatrených príslušnými osvedčeniami, ktoré sú v mieste vydania platné, ale má vychádzať z údajov obsiahnutých v požadovaných dokladoch.

24. Rozhodnutie, ktoré vykonáva osobitná matrika, je podľa správneho súdu deklaratórne, a pri takomto postupe môže zápis podľa predložených dokladov len vykonať, alebo nevykonať, ale nie konštitutívnym rozhodnutím meniť údaje v dokladoch, ktoré boli predložené v zmysle zákona (viď rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 3Sžo/152/2010).

25. Správny súd uviedol, že výsledkom zápisu matričnej udalosti do osobitnej matriky nie je rozhodnutie podľa zákona č. 71/1976 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Správny poriadok“), ale verejná listina administratívneho konania matriky o osobnom stave fyzickej osoby. Osobné údaje, ich opravy a zmeny sú do matriky zapisované chronologicky, podľa dátumu, kedy nadobudli právne účinky, podľa verejnej listiny, ktorá je podkladom k vykonaniu zápisu, zmeny, záznamu alebo opravy.

26. Prvoradým hľadiskom pri vykonaní zápisu do knihy narodení osobitnej matriky, ktorý sa týka maloletého dieťaťa, je skutočnosť, že za správne sa považujú osobné údaje dotknutých osôb uvedené v

úradných výpisoch, ak sa nepreukáže opak, čo doposiaľ nebolo preukázané žiadnym relevantným spôsobom. Správny súd zdôraznil, že v danej veci vo vzťahu k maloletej pretrváva spor o určenie, kto je jej otcom, či pán B. na základe rozhodnutia Vrchného súdu, respektíve pán X. na základe súhlasného vyhlásenia rodičov pred Matričným úradom v R. dňa 14.12.2015. Toto však správny súd v tomto konaní nie je oprávnený riešiť. Vzhľadom na skutočnosť vzniknutej kolízie právnej úpravy problematiky určenia otcovstva na území dvoch dotknutých štátov, osobitná matrika vykoná zmenu v zápise osobných údajov otca maloletej, na základe rozhodnutia príslušného súdu.

27. Okrem iného správny súd aj poukázal na „uznesenie súdu druhej inštancie zo dňa 24.08.2016 č.k. 23CoE 192/2016-129“, ktoré žalobkyňa aj v žalobe označila, avšak toto rozhodnutie správny súd nepredložila.

28. Správny súd zdôraznil vo svojich nasledujúcich procesných úvahách, že sama žalobkyňa v žalobe priznala, že rozhodnutie Vrchného súdu dalo pánovi B. nepriamo možnosť nechať sa zapísať do rodného listu maloletej, nakoľko na zápis stačí iba súdne rozhodnutie a vyhlásenie a týmto rozhodnutím anglický právny systém nepriamo umožnil obísť výslovný zákaz aplikácie Nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (ďalej len „nariadenie Brusel IIa“) na otázky týkajúce sa určenia otcovstva prostredníctvom následného administratívneho konania, a teda spochybnila i dôvodnosť svojho predchádzajúceho tvrdenia, že určenie otcovstva sa malo spravovať výlučne slovenským právnym poriadkom.

29. Záverom správny súd ako obiter dictum uviedol viaceré procesné úvahy, že žalobkyňa ako matka maloletej vydaním duplikátu rodného listu nebola na svojich právach dotknutá a nebola ním dotknutá ani samotná maloletá, ktorá mohla byť dotknutá na svojich právach len vykonaním zápisu zmeny v osobe jej otca v knihe narodení dňa 12.01.2017, čo však žalobkyňa v žalobe neuviedla. Výslovne sa domáhala zrušenia rodného listu maloletej č. 345/2017 zo dňa 20.03.2017, ktorý je však len úradným výpisom z knihy narodení ku dňu 20.03.2017.

30. Správny súd pri svojich úvahách ďalej poukázal i na skutočnosť, že sama žalobkyňa v žalobe uviedla, že osobitná matrika svojím postupom a konečným rozhodnutím, ktoré je deklaratórne, zmenila osobu otca v rodnom liste maloletej, odňala možnosť jednej fyzickej osobe, ktorá bola doposiaľ vedená ako rodič maloletého dieťaťa v rodnom liste dieťaťa, vykonávať jej prislúchajúce práva a povinnosti k dieťaťu, preto sa jedná o konštitutívne rozhodnutie. Z uvedeného pre správny súd vyplýva, že žalobkyňa ako keby žalobu podávala nie v mene maloletej, ale v mene pána X..

31. Podľa ďalšej úvahy správneho súdu v súlade s § 3 ods. 1 S.s.p. duplikát rodného listu nemôže byť rozhodnutím a ani aktom žalovaného, ktoré zakladá, mení, zrušuje, alebo deklaruje práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti žalobkyne, alebo sa jej priamo dotýka, resp. ním sú, alebo môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti žalobkyne priamo dotknuté. Vydanie duplikátu rodného listu je postup žalovaného vykonaný pri plnení úloh v oblasti verejnej správy. Žalobkyňa sa preto mohla domáhať nápravy postupom podľa ustanovenia § 252 a nasl. S.s.p. a podať žalobu proti inému zásahu orgánu verejnej správy a nie podaním všeobecnej správnej žaloby.

32. Správny súd tak dospel k záveru, že žalobné námietky žalobkyne neodôvodňujú zrušenie duplikátu rodného listu.

III.

Obsah kasačnej sťažnosti / stanoviská

A)

33. Rozsudok správneho súdu napadla žalobkyňa (ďalej tiež „sťažovateľka“) kasačnou sťažnosťou z 03.03.2020 (č.l. 163), v ktorej označila nasledovné dôvody kasačnej sťažnosti:

- krajský súd nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 440 ods. 1

písm. f/ S.s.p.),

- krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ S.s.p.),
- krajský súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu (§ 440 ods. 1 písm. h) S.s.p.).

34. Sťažovateľka videla nesprávne právne posúdenie v zamietnutí žaloby z dôvodu, že podľa správneho súdu nie je potrebné rozhodnutie pri vykonaní zápisu do osobitnej matriky zrušiť. Správny súd ponechal v rodnom liste maloletej zapísaného pána B., pritom sám uviedol, že k zápisu pána X. ako otca maloletej došlo dňa 08.01.2016 s tým, že pán B. podal žiadosť o zápis do rodného listu až dňa 02.05.2016. Zo spisového materiálu tiež vyplýva, že sťažovateľka ani pán X. neboli o zmene otca v rodnom liste informovaní.

35. Sťažovateľka uviedla, že otcovstvo k maloletej bolo de iure určené pred Matričným úradom v R., a to súhlasným vyhlásením rodičov z 14.12.2015 v zmysle § 90 zákona o rodine. Záujem na určení otcovstva maloletej je priamo daný aj v čl. 7 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa. Sťažovateľka zdôraznila, že určenie otcovstva je vyňaté z nariadenia Brusel IIa, a preto je v prípade maloletej možné použiť výlučne ustanovenia ZMPS.

36. Sťažovateľka poukázala na § 23 ods. 1, 2 a 3 ZMPS a mala za to, že v čase, keď bol pán B. vo T. U. zapísaný ako otec do rodného listu maloletej (08.01.2016), sa malo postupovať podľa slovenského právneho poriadku, nakoľko maloletá bola štátnou občiankou Slovenskej republiky a v tomto období už žila a zotrvala na území Slovenskej republiky po dobu takmer 8 mesiacov. Aj v čase vydania rozhodnutia Vrchného súdu (08.10.2015) už maloletá odo dňa 17.06.2015 nežila v cudzine, ale na území Slovenska. Určenie rodičovstva sa malo teda spravovať jedine a výlučne slovenským právnym poriadkom.

37. Následne sťažovateľka opísala postup, akým sa dozvedela o vykonanej zmene zápisu otca v rodnom liste, a to vyrozumiením doručeným sťažovateľke dňa 27.03.2017, ku ktorému bol doložený aj aktuálny úradný výpis z knihy narodení maloletej z 20.03.2017 a poukázala na to, že žalovaný konal len na základe rozhodnutia Vrchného súdu. Rozhodnutie osobitnej matriky ako správneho orgánu predstavuje len deklaratórne rozhodnutie, teda rozhodnutie ktoré len deklaruje existujúci stav. Osobitná matrika svojím rozhodnutím zmenila osobu otca v rodnom liste maloletej, čím maloletej, matke, pánovi X. ako aj pánovi B. vznikli úplne nové práva a povinnosti, pričom odňala možnosť jednej fyzickej osobe, ktorá bola doteraz vedená ako rodič maloletej, vykonávať jej prislúchajúce práva a povinnosti k maloletej. Podľa sťažovateľky sa teda jednalo o konštitutívne rozhodnutie správneho orgánu a v dôsledku čoho sa účastníci konania ocitli v situácii v priamom rozpore so základnými princípmi tak Správneho súdneho poriadku ako aj Civilného sporového poriadku.

38. Nesprávnosť správneho súdu vidí sťažovateľka aj v tom, že by otcovstvo k dieťaťu bolo určené na základe právneho poriadku dvoch štátov. Otcovstvo k maloletej bolo riadne určené len rodným listom, kde bol ako otec maloletej zapísaný pán X., ktorý bol za otca maloletej určený súhlasným vyhlásením. Správny súd sa mylne stotožnil s tým, že otcovstvo maloletej bolo určené už skôr, a to na podklade rozhodnutia Vrchného súdu. Podľa sťažovateľky na základe tohto rozhodnutia nemožno hovoriť o zverení dieťaťa do osobnej starostlivosti pána B., či o rozhodnutí o určení otcovstva tejto fyzickej osobe, keďže rozhodnutie Vrchného súdu hovorí striktne o rodičovskej zodpovednosti. Právny poriadok na území Veľkej Británie celkom zrejme rozlišuje medzi priznaním rodičovskej zodpovednosti a určení otcovstva, čo správny súd nezohľadnil a stotožnil sa s argumentáciou ďalšieho účastníka. Správny súd zamietol žalobu i napriek tomu, že rozhodnutie Vrchného súdu nie je rozhodnutím o určení otcovstva, čo potvrdil aj súd druhej inštancie, t.j. Krajský súd v Trenčíne v uznesení zo dňa 24.08.2016 č. k. 23CoE/192/2016-129.

39. Podľa sťažovateľky bol pán B. ako otec maloletej zapísaný do rodného listu v Anglicku až dňa 08.01.2016, t.j. po riadnom určení otcovstva pána X. (14.12.2015) v zmysle slovenského právneho poriadku. Takýmto postupom žalovaného došlo k podstatnému porušeniu ustanovení o konaní pred

orgánov verejnej správy, ktoré mohlo mať za následok vydanie nezákonného rozhodnutia alebo opatrenia.

40. Správny súd sa podľa sťažovateľky nevysporiadal ani s tým, že nebolo iniciované konanie o určenie neplatnosti právneho úkonu (súhlasné vyhlásenie rodičov), že maloletá od malička žije a býva s pánom X., tento zabezpečuje osobnú starostlivosť o maloletú, hradí všetky náklady a aktívne sa o maloletú stará. Pán B.Ó. je pre dieťa neznámou osobou, s týmto sa nestýka, tento ju nekontaktuje, ani sa osobne nestýkajú. Pán X. je manžel sťažovateľky, spoločne žijú usporiadaným životom a konaním súdu došlo k formálnemu vymazaniu jeho osoby zo života maloletej ako otca.

41. Sťažovateľka je toho názoru, že správny súd mal preskúmané rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť žalovanému na ďalšie konanie (a uviedla dôvody podľa § 191 ods. 1 písm. c), e), f) a g) S.s.p.). Na základe vyššie uvedeného sťažovateľka žiadala, aby kasačný súd zmenil napadnutý rozsudok správneho súdu tak, že zruší rozhodnutie žalovaného pri vykonaní zápisu.

B)

42. Vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti z 25.05.2020 (č.l. 189) žalovaný trval na tom, že konanie vo veci zápisu narodenia, zmeny osobných údajov otca dieťaťa boli a sú podložené platnými verejnými listinami a pridržal sa podaného vyjadrenia k žalobe.

43. Žalovaný doplnil, že otcovstvo domnelého otca pána Krištofa bolo do matriky zapísané na základe súhlasného vyhlásenia rodičov dňa 14.12.2015 podľa § 90 zákona o rodine. Zdôraznil, že sa jedná o 2. domnienku otcovstva, pričom týmto spôsobom môže uznať otcovstvo aj muž, ktorý nie je biologickým otcom dieťaťa. Určiť otcovstvo týmto spôsobom je možné len vtedy, ak otcovstvo k dieťaťu nie je určené manželovi matky a je vylúčené v prípade, ak otcovstvo k dieťaťu bolo určené právoplatným rozhodnutím súdu (aj cudzieho), ktoré predchádzalo určeniu otcovstva súhlasným vyhlásením rodičov, ako tomu je v posudzovanom prípade.

44. Osobitnej matrike boli predložené verejné listiny deklarujúce otcovstvo pána B. s právnymi účinkami odo dňa 08.10.2015, t.j. pred určením otcovstva súhlasným vyhlásením rodičov (14.12.2015). O priznaní rodičovských práv pána B. rozhodol Vrchný súd rozhodnutím z 08.10.2015. Podľa žalovaného mal Vrchný súd právomoc konať podľa čl. 8 nariadenia Brusel IIa. Kritériom je určenie právomoci súdu je obvyklý pobyt dieťaťa v členskom štáte v čase začatia konania.

45. Žalovaný uviedol, že súhlasné vyhlásenie o určení otcovstva je prejavom vôle konajúcich osôb bez zásahu a ovplyvňovania orgánu verejnej moci (matričný úrad). Matričný úrad nemá oprávnenie ani kompetenciu skúmať, či vyhlásenie osoby, ktorá sa označuje za otca, je pravdivé. Prejav muža o uznaní otcovstva nie je právne účinný, ak už nastúpila domnienka otcovstva muža, ktorý s matkou dieťaťa súložil v rozhodnom čase a bol uznaný za otca dieťaťa súdnym rozhodnutím. Súdne rozhodnutie musí vydať zákonný súd, ktorým bol v čase rozhodovania o maloletej súd podľa obvyklého pobytu maloletej v súlade s Haagskym dohovorom o občiansko-právnych aspektoch medzinárodných únosov detí a nariadenia Brusel IIa, vzhľadom ku skutočnosti, že súd obvyklého pobytu maloletej si ponechal právomoc po únose maloletej matkou, podľa čl. 10 nariadenia Brusel IIa.

46. Uvedené skutočnosti boli rozhodujúce pri zmene zápisu údajov pána B. ako otca dieťaťa do knihy narodení, ako aj právna relevancia a dôkazná moc súdnych listín (rozhodnutie Vrchného súdu o priznaní rodičovských práv k maloletej pánovi B., rozhodnutie okresného súdu, ktorým bol výrok o priznaní rodičovskej zodpovednosti vyhlásený za vykonateľný), ktoré vylúčili uznanie úradnej listiny (súhlasné vyhlásenie rodičov pred matričným úradom), čo do obsahu, aj vzniku platnosti a právnych účinkov. Podľa žalovaného preto osobitná matrika výmazom údajov domnelého otca pána X. v knihe narodení zákon neporušila, zápis otcovstva súhlasným vyhlásením nemohol vyvolať právne účinky, vzhľadom k tomu, že už plynuli rodičovské práva priznané súdnou cestou pánovi B.

47. Žalovaný záverom poukázal na § 31 zákona o matrikách, v zmysle ktorého sa na konanie podľa

tohto zákona nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní. Výsledkom zápisu matričnej udalosti do osobitnej matriky nie je rozhodnutie podľa Správneho poriadku, ale verejná listina administratívneho konania matriky o osobnom stave fyzickej osoby. Osobné údaje, týkajúce sa zapísaných osôb, ich opravy a zmeny sú do matriky zapisované chronologicky, podľa dátumu, kedy nadobudli právne účinky, podľa verejnej listiny, ktorá je podkladom k vykonaniu zápisu, zmeny, záznamu alebo opravy. Žalovaný nesúhlasil s obsahom kasačnej sťažnosti v celom rozsahu.

C)

48. Vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti z 03.06.2020 (č. I. 195) ďalší účastník označil podanú kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú a žiadal, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť zamietol.

49. Ďalší účastník úvodom namieta, že sťažovateľka v kasačnej sťažnosti náležite nevymedzila uplatnené dôvody podanej kasačnej sťažnosti. Nesprávny procesný postup správneho súdu, ktorým malo dôjsť k znemožneniu uskutočnenia procesných práv účastníka nebol žiadnym spôsobom vymedzený a rovnako sťažovateľka vôbec neuviedla, od akej ustálenej rozhodovacej praxe sa mal podľa jej názoru správny súd odkloniť. Podľa ďalšieho účastníka sťažovateľka nevymedzila dostatočne ani uplatnený dôvod nesprávneho právneho posúdenia veci krajským súdom (v súlade s § 440 ods. 2 S.s.p), pričom poukázal na to, že kasačná sťažnosť je mimoriadnym opravným prostriedkom. Ďalší účastník má za to, že už tieto procesné nedostatky kasačnej sťažnosti odôvodňujú zamietnutie kasačnej sťažnosti podľa § 461 S.s.p. ako celok a zdôraznil viazanosť kasačného súdu rozsahom kasačnej sťažnosti a sťažnostnými bodmi.

50. Ďalšou námietkou bol nedostatok procesnej legitimácie na podanie správnej žaloby, a teda aj kasačnej sťažnosti. Podľa ďalšieho účastníka maloletá nemohla byť pri podaní správnej žaloby a v danom konaní zastúpená aj matkou, nakoľko záujmy matky boli v priamom rozpore so záujmami maloletej v zmysle § 31 ods. 2 zákona o rodine, najskôr malo prebehnúť konanie o určenie opatrovníka v zmysle § 272 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok, následne by správnu žalobu mohol podať v mene maloletej súdom ustanovený opatrovník. Žalobu v mene maloletej podala matka ako osoba, ktorá nemá procesnú spôsobilosť, čo má za následok zastavenie konania resp. odmietnutie žaloby. V tejto súvislosti poukázal na odôvodnenie napadnutého rozsudku uvedenom pod č. 104, s ktorým sa stotožnil.

51. K argumentu sťažovateľky, že rodičovstvo by sa malo spravovať slovenským právom ďalší účastník uviedol, že obvyklým pobytom maloletej bol v čase rozhodovania a skutkovej situácie prípadu územie Veľkej Británie, a preto mal Vrchný súd právomoc rozhodovať o veciach týkajúcich sa maloletej. Na základe dôkazov predložených v konaní mala maloletá svoj obvyklý pobyt v G. G. B. v čase, keď bola premiestnená bez vedomia a súhlasu jej otca. Základom rozhodnutia Vrchného súdu bolo konštatovanie, že krajinou obvyklého pobytu maloletej bola do dňa 17.06.2015 a aj 11.09.2015 Veľká Británia, pričom vyhodnocoval aj najlepší záujem maloletej. Podľa článku 8 nariadenia Brusel IIa mali súdy Anglicka a Walesu výlučnú právomoc vo veciach rodičovských práv a povinností. Rozhodnutie Vrchného súdu bolo opatrené certifikátom Brusel IIa.

52. Určenie otcovstva sa v čase vydania mohlo spravovať výlučne anglickým právom a bol na rozhodnutie o ňom právomocný len jeden súd, a to súd Veľkej Británie. Maloletá bola neoprávnené premiestnená z Veľkej Británie dňa 17.06.2015, rozhodnutie Vrchného súdu bolo vydané dňa 08.10.2015, matke bol otcov návrh doručený dňa 11.09.2015. Zároveň otec podal riadne návrh na návrat maloletej do krajiny obvyklého pobytu na súde Slovenskej republiky dňa 09.03.2016, t.j. pred tým ako uplynula lehota jedného roka od neoprávneného premiestnenia maloletej (citoval čl. 10 nariadenia Brusel IIa).

53. Ďalší účastník uviedol, že podľa slovenského právneho poriadku sa otcovstvo muža k dieťaťu určuje na základe troch zákonných domniek, pričom existencia jednej domnienky otcovstva zakladá prekážku nástupu inej právnej domnienky otcovstva. Prejav muža o uznaní otcovstva k dieťaťu narodenému mimo manželstva nie je právne účinný, pokiaľ už nastúpila domnienka otcovstva muža,

ktorý so ženou v rozhodnom čase súložil a bol uznaný za otca maloletého dieťaťa súdom v súdnom rozhodnutí (poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 5Cdo/492/2015). Nastúpením 3. domnienky sa stáva táto domnienka nevyvrátiteľná, preto zákon nemá žiadne ustanovenia o zapretí otcovstva pri 3. domnienke, teda nie je možné zaprieť otcovstvo určené súdnym rozhodnutím. Zákon nehovorí, že súdne rozhodnutie musí vydať slovenský súd, toto rozhodnutie musí vydať zákonný súd, ktorým bol v čase rozhodovania Vrchný súd. Pán B. bol na základe rozhodnutia Vrchného súdu zapísaný na príslušnej matrike v rodnom liste maloletej ako otec dňa 08.01.2016. Skutočnosť, kedy bol zápis prenesený do rodného listu na území Slovenskej republiky je v tomto prípade irelevantná.

54. Podľa ďalšieho účastníka súhlasné vyhlásenie o určení otcovstva zo 14.12.2015 (po nastúpení 3. domnienky otcovstva) je neúčinné a bez právneho následku a to aj napriek tomu, že bol vykonaný zápis v slovenskej matrike (ktorá o existencii rozhodnutia Vrchného súdu v tom čase nevedela). Sťažovateľka navyše v čase súhlasného vyhlásenia už vedela o existencii rozhodnutia Vrchného súdu, ktoré jej bolo doručené. Ďalší účastník sa stotožnil s bodom 93 odôvodnenia napadnutého rozsudku (body 16 a 17 tohto rozsudku).

55. K námietke sťažovateľky o určení otcovstva na základe právnych poriadkov dvoch štátov poukázal na rozhodnutie Vrchného súdu, ktorým sa rozhodlo o právach a povinnostiach vo vzťahu k maloletej od jej narodenia, teda s demonštrатívnymi účinkami, pričom sa stotožnil s bodom 87 odôvodnenia napadnutého rozsudku (bod 12 tohto rozsudku). Žalovaný postupoval v intenciách zákona a zápis vykonal na základe predložených dokladov a údajov v nich uvedených. Žalovaný žiadnym konštitutívnym rozhodnutím nemenil údaje v dokladoch, ale len vykonal deklaratórny zápis - zápis zmeny (potvrdil skutočnosť, ktorá už existovala). Ďalší účastník poukázal na odôvodnenia napadnutého rozsudku pod č. 99 a 101.

56. Pokiaľ sťažovateľka namietala časový aspekt jednotlivých zápisov na osobitnej matrike, ďalší účastník považoval za potrebné uviesť, že matrika nevykonáva dokazovanie, nevyhľadáva dokumenty a spracováva ich podľa poradia, v akom sú doručené, pričom predložené doklady neoveruje. Podľa ďalšieho účastníka sťažovateľka úmyselne zavádzala matriku, keď sa dňa 14.12.2015 dostavila pred matriku s treťou osobou (pán X.), ktorého maloletá pred 17.06.2015 nikdy nevidela a nepoznala a vykonalí súhlasné vyhlásenie (hoc bola v tom čase plne oboznámená s rozhodnutím Vrchného súdu).

57. Námietku sťažovateľky týkajúcu sa života maloletej s pánom X. nepovažuje ďalší účastník za námietku nesprávneho právneho posúdenia a nie je ju podľa jeho názoru možné podradiť pod iný sťažnostný bod. Ide o skutočnosti, ktorými sa má zaoberať súd v rodinnoprávnej veci. Ďalší účastník však považoval za potrebné uviesť, že je otcom maloletej, žil s ňou v spoločnej domácnosti, bol prítomný pri jej narodení, bol s ňou v každodennom kontakte, má album plný fotografií so životom s maloletou. Matka sa jedného dňa rozhodla, že zoberie bez jeho súhlasu maloletú na Slovensko, ďalší účastník sa vrátil domov a nikto tam nebol. Uvedené sa stalo 17.06.2015 a odvtedy má problém sa s maloletou stretnúť, hovoriť s ňou, vidieť ju (5 rokov). Pričom sťažovateľka vyvinula snahu o vydanie rodného listu maloletej so zápisom tretej osoby ako otca maloletej. Ďalší účastník sa riadne domáha rodičovských práv, podáva návrhy na súdy, dokonca pricestoval za maloletou, no matku s maloletou na adrese nenašiel. Nevie, čo jeho dcéra robí, ako sa učí, kde chodí do školy, s kým sa stretáva.

58. Ďalší účastník poukázal na praktický význam tejto veci, ktorý vidí v tom, že Okresný súd Prievidza otcovi zamietá návrhy na vydanie neodkladného opatrenia na úpravu jeho kontaktu s maloletou, pričom svoje rozhodnutie opiera o existenciu pochybností o jeho otcovstve. Preto podal návrh vo veci samej na úpravu rodičovských práv a povinností k maloletej, konanie je vedené na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 11P/27/2019. Toto konanie bolo prerušené do právoplatného skončenia veci vedenej na správnom súde.

59. Aktuálne nie je možné iniciovať ani konania o určení otcovstva pred slovenským súdom, ako sa sťažovateľka mylne domnieva, keďže je ďalší účastník riadne zapísaný ako otec maloletej na rodnom liste na území Slovenskej republiky aj na území Veľkej Británie (návrh by bol zamietnutý). Sťažovateľka

zarážajúco argumentuje údajným nezúčjom otca o maloleťu, otec však nemá ako ďalej záujem prejavovať, keďže matka zamedzuje akýkoľvek kontakt otca s maloleťou (nepodáva otcovi o maloletej správy, nemá s ňou ani telefonický kontakt). Uvedené ďalší účastník uviedol na dokreslenie celkového pohľadu na nezávidenia hodnú rodinnú situáciu.

D)

60. Podaním z 05.05.2021 žalobkyňa predložila svoje vyjadrenie k ústavnej sťažnosti pána B. z 11.09.2018 v právnej veci vedenej pred Ústavným súdom Slovenskej republiky sp.zn. III. ÚS 131/2020.

IV.

Právne názory kasačného súdu

A) Všeobecné vymedzenie kasačnej právomoci

61. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) konajúci ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 S.s.p.) postupom podľa § 492 ods. 2 S.s.p. preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, a jednomyselne (§ 464 v spojení s § 139 ods. 4 S.s.p.) si osvojil záver, že kasačná sťažnosť je dôvodná a na základe nižšie uvedených právnych názorov dospel k záveru, že napadnutý rozsudok je v zmysle 462 ods. 1 S.s.p. potrebné zrušiť a vec vrátiť správne mu súdu na ďalšie konanie. Kasačný súd rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 455 S.s.p.) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol súbežne zverejnený tak na úradnej tabuli súdu ako aj na internetovej stránke Najvyššieho súdu. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 11. mája 2021 (§ 137 ods. 4 v spojení s § 452 ods. 1 S.s.p.).

62. Na prvom mieste kasačný súd zdôrazňuje, že zákonodarca výkon správneho súdnictva (najmä čl. 46 a čl. 142 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky) založil iba na návrhovej slobode účastníka (v preskúmvanej veci sťažovateľky), t.j. na zodpovednosti za obranu svojich práv (vigilantibus leges sunt scriptae) v medziach čl. 13 Dohovoru o ochrane základných práv a ľudských slobôd, vybrať si podľa Správneho súdneho poriadku z prostriedkov ochrany ten najvhodnejší proti preskúmvanému rozhodnutiu či postupu osobitnej matriky a následne proti napadnutému rozsudku.

63. Na druhej strane však kasačný súd musí prihliadnuť na to, že predmet prieskumu zasahuje do inštitútu rodičovstva a slovenská spoločnosť poskytuje rodičovstvu nielen svoju ochranu, ale aj potrebnú starostlivosť, najmä hmotnou podporou rodičov a pomocou pri výkone rodičovských práv a povinností (viď čl. 3 a čl. 5 zo Základných zásad zákona o rodine). Preto kasačný súd neopomenul sa pri svojom kasačnom prieskume dôsledne riadiť zásadou najlepšieho záujmu dieťaťa v zmysle čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa (uverejnený ako Oznamenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 104/1991 Zb.), v spojení s čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky. Najlepší záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní orgánov štátnej moci v každej záležitosti týkajúcej sa dieťaťa a musí mať prednosť pred formalistickým prístupom v každom súdnom konaní, hoci uvedený formalizmus má podporu v aplikovanom zákone, a nie je tomu inak ani v konaní pred správne mi súdmi, či už krajským súdom alebo kasačným súdom pri prieskume kasačnej sťažnosti. Pre kasačný súd je nepochybné, že riadny zápis rodičov maloletej v matrike, t.j. po vzájomnom vyhodnotení všetkých predložených podkladov oprávneným orgánom (v preskúmvanej veci zápis otca v matrike), je v najlepšom záujme dieťaťa.

64. Predmetom kasačnej sťažnosti je v medziach uvedených v § 453 S.s.p. prieskum prípustnosti a následne dôvodnosti podanej kasačnej sťažnosti, preto kasačný súd primárne na základe dôvodov kasačnej sťažnosti preskúmal relevanciu vytýkaných nedostatkov konania správne ho súdu a napadnutého rozsudku. V takto vymedzenom rámci prieskumu, s prihliadnutím na vyše vymedzené právne predpoklady poskytnutia súdnej ochrany v preskúmvanej veci (viď najmä bod č. 63 tohto rozsudku) a pri nemennosti skutkového stavu (§ 454 v spojení s § 441 S.s.p.) o preverení riadnosti podmienok vykonávania súdneho prieskumu rozhodnutí správne ho orgánu (tzn. najmä splnenia

podmienok konania a okruhu účastníkov) kasačný súd pristúpil k prieskumu oprávnenosti dôvodov kasačnej sťažnosti. Prítom kasačný súd, ako vyše zdôraznil, prihliadal na najlepší záujem dieťaťa, ktorý je aj v kasačnom konaní prioritný, a súčasne zohľadnil čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (uverejnený ako Oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 209/1992 Zb.) v spojení s čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky.

65. Kasačný súd na tomto mieste považuje za potrebné sa úvodom zmieniť aj o namietanej legitímácii sťažovateľky na podanie kasačnej sťažnosti a konštatuje, že sťažovateľka bola účastníčkou konania pred správnym súdom (správnym súdom bola označená za žalobkyňu v napadnutom rozsudku a bolo s ňou konané ako s účastníčkou konania) a zároveň bolo rozhodnuté v jej neprospech (žaloba bola zamietnutá), preto jej svedčí aktívna legitímácia na podanie kasačnej sťažnosti v zmysle § 442 ods. 1 S.s.p.

Podľa § 2 ods. 2 S.s.p. v znení relevantnom pre preskúvanú vec každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

Podľa § 6 S.s.p.(právomoc) v citovanom znení správne súdy v správnom súdnictve preskúvajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

Podľa § 139 ods. 2 S.s.p. v citovanom znení v odôvodnení rozsudku uvedie správny súd stručný priebeh administratívneho konania, stručné zhrnutie napadnutého rozhodnutia, podstatné zhrnutie argumentov žalobcu a vyjadrenia žalovaného, prípadne ďalších účastníkov, osôb zúčastnených na konaní a zainteresovanej verejnosti, posúdenie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Ak správny súd zruší rozhodnutie orgánu verejnej správy a vráti mu vec na ďalšie konanie, je povinný v odôvodnení rozsudku uviesť aj to, ako má orgán verejnej správy vo veci ďalej postupovať. Správny súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Podľa § 177 ods. 1 S.s.p. v citovanom znení správnou žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy.

Podľa § 131 veta druhá S.s.p. v citovanom znení správny súd je tiež viazaný rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin a kto ho spáchal, rozhodnutím o osobnom stave a o vzniku alebo zániku spoločnosti.

Podľa článku 3 Dohovoru o právach dieťaťa (Oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 104/1991 Zb.) v citovanom znení záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

Podľa článku 8 Dohovoru o právach dieťaťa v citovanom znení štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, sa zaväzujú rešpektovať právo dieťaťa na zachovanie jeho totožnosti, včítane štátnej príslušnosti, mena a rodinných záväzkov v súlade so zákonom a s vylúčením nezákonných zásahov.

Podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd /Právo na účinný opravný prostriedok/ (Oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 209/1992 Zb.) v citovanom znení každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, má právo na účinný opravný prostriedok pred vnútroštátnym orgánom bez ohľadu na to, že porušenie spôsobili osoby pri plnení ich úradných povinností.

Podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky v citovanom znení medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon, a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi.

Podľa § 2 ods. 1 zákona o matrikách v citovanom znení matrika je štátna evidencia o osobnom stave fyzických osôb, ktoré sa narodili, uzavreli manželstvo, alebo zomreli na území Slovenskej republiky a štátnych občanov Slovenskej republiky, ktorí sa narodili, uzavreli manželstvo, alebo zomreli v cudzine.

Podľa § 2 ods. 2 zákona o matrikách v citovanom znení do matriky sa zapisujú údaje o narodení, uzavretí manželstva a úmrtí a údaje o iných skutočnostiach rozhodujúcich pre zistenie alebo overenie osobného stavu, najmä údaje o osvojení, určení rodičovstva a o rozvode manželstva (ďalej len „matričné udalosti“), ak tento zákon neustanovuje inak (§ 21 a § 23 ods. 6). Predpokladom zápisu do nej sú matričné udalosti, ktoré nastali na území Slovenskej republiky a v cudzine, ak ide o štátneho občana Slovenskej republiky.

Podľa § 2 ods. 3 veta prvá zákona o matrikách v citovanom znení matriku tvorí kniha narodení, kniha manželstiev a kniha úmrtí.

Podľa § 3 ods. 1 zákona o matrikách v citovanom znení matrika je verejná listina.

Podľa § 3 ods. 2 zákona o matrikách v citovanom znení verejnými listinami sú aj rodný list, sobášny list a úmrtný list (ďalej len „úradný výpis“), potvrdenia vyhotovené o údajoch zapísaných v matrike a doslovné výpisy z matrik.

Podľa § 3 ods. 3 zákona o matrikách v citovanom znení úradný výpis obsahuje údaje ustanovené týmto zákonom o skutočnostiach zapísaných v matrike, ktoré sa týkajú zapísanej osoby, podľa stavu v deň jeho vyhotovenia.

Podľa § 23 ods. 1 písm. a) zákona o matrikách v citovanom znení narodenie, uzavretie manželstva a úmrtie štátnych občanov Slovenskej republiky, ktoré nastali na území cudzieho štátu, sa zapisujú do osobitnej matriky.

Podľa § 23 ods. 4 zákona o matrikách v citovanom znení zápis sa vykoná na základe rodného listu, sobášneho listu alebo úmrtného listu vydaného cudzím štátom, dokladu o štátnom občianstve Slovenskej republiky, zápisu o narodení, uzavretí manželstva alebo úmrtí spísaného zastupiteľským úradom alebo matričným úradom alebo na základe inej listiny, alebo iného obdobného dôkazu matričnej udalosti. Týmto spôsobom nemožno nahradiť právoplatné rozhodnutie súdu o vyhlásení za mŕtveho.

Podľa § 23 ods. 9 zákona o matrikách v citovanom znení osobitnú matriku vedie ministerstvo.

Podľa § 26 zákona o matrikách v citovanom znení zmeny zápisov, dodatočné zápisy, dodatočné záznamy a ich opravy v matrike vykonáva matričný úrad na základe verejných listín, iných úradných listín alebo písomných oznámení, ak v tomto zákone nie je ustanovené inak.

Podľa § 31a zákona o matrikách v citovanom znení na konanie podľa tohto zákona sa nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní.

Podľa § 37 ods. 2 zákona o matrikách v citovanom znení listiny vydané v cudzine súdom alebo iným príslušným orgánom, ktoré sú v mieste vydania platné ako verejné listiny, majú dôkaznú moc verejných listín na účely zápisu, zmeny alebo doplnenia zápisu v matrike, ak sú opatrené predpísanými overeniami; predkladajú sa s prekladom do slovenského jazyka vykonaným podľa osobitného predpisu, ak osobitný predpis alebo medzinárodná zmluva neustanovuje inak.

Podľa § 37 ods. 6 zákona o matrikách v citovanom znení na účely tohto zákona sa za verejnú listinu považuje každá listina, ktorá osvedčuje skutočnosti o osobnom stave, ak bola vydaná oprávneným orgánom a obsahuje náležitosti ustanovené týmto zákonom.

Podľa § 23 ods. 1 ZMPS v citovanom znení určenie (zistenie alebo zapretie) rodičovstva sa spravuje právnym poriadkom štátu, ktorého príslušnosť nadobudlo dieťa narodením.

Podľa § 23 ods. 2 ZMPS v citovanom znení platí, že ak dieťa, ktoré narodením nadobudlo slovenské občianstvo, sa narodilo a žije v cudzine, spravuje sa určenie (zistenie alebo zapretie) rodičovstva právnym poriadkom štátu, v ktorom má dieťa obvyklý pobyt.

Podľa § 23 ods. 3 ZMPS v citovanom znení platí, že ak dieťa žije v Slovenskej republike, môže sa rodičovstvo určiť (zistiť alebo zaprieť) podľa slovenského práva, ak je to v záujme dieťaťa.

Podľa § 23 ods. 4 ZMPS v citovanom znení na platnosť uznania rodičovstva postačí, ak sa stane podľa práva štátu, v ktorom k uznaniu došlo.

Podľa bodu 10 preambuly nariadenia Brusel IIa v citovanom znení toto nariadenie sa nemá vzťahovať na záležitosti, ktoré sa vzťahujú na sociálne zabezpečenie, verejné opatrenia všeobecnej povahy, na záležitosti vzdelávania alebo zdravia, ani na rozhodnutia vo veciach azylového práva alebo

prist'ahovalectva. Okrem toho sa nevzťahuje ani na určovanie rodičovstva, keďže ide o odlišnú otázku od nadobúdania rodičovských práv a povinností, ani na iné otázky súvisiace s osobným stavom osôb. Okrem toho sa nevzťahuje ani na opatrenia prijaté v dôsledku trestných činov spáchaných deťmi. Podľa článku 8 ods. 1 a 2 nariadenia Brusel IIa (Všeobecná právomoc) v citovanom znení súdy členského štátu majú právomoc vo veciach rodičovských práv a povinností k dieťaťu, ktoré má obvyklý pobyt v tomto členskom štáte v čase začatia konania. Odsek 1 sa uplatňuje s výhradou ustanovení článkov 9, 10 a 12.

66. Čo sa týka relevantného skutkového stavu, z obsahu administratívneho a súdneho spisu pre kasačný súd vyplýva, že v knihe narodení bol vykonaný prvý zápis maloletej dňa 20.03.2013 bez uvedenia otca, a to na základe predloženej cudzojazyčnej matričnej listiny zo dňa 23.01.2013. Dňa 08.01.2016 bol do britského rodného listu maloletej ako jej otec zapísaný pán B.. Následne dňa 11.01.2016 bola vykonaná zmena zápisu v osobe otca a ako otec bol zapísaný pán X., a to na základe súhlasného vyhlásenia rodičov zo dňa 14.12.2015.

67. Dňa 03. marca 2016 Okresný súd Prievidza uznesením č. k. 17Em/1/2015-47 rozhodol v bode I. tak, že rozhodnutie Vrchného súdu vyhlásil za vykonateľné v Slovenskej republike sčasti, v ktorej bolo rozhodnuté: „Súd nariaďuje, že otec W. B.Ó. má rodičovskú zodpovednosť k S. R., narodenej XX.XX.XXXX.“

68. Z odôvodnenia uznesenia okresného súdu pre kasačný súd vyplýva, že právny poriadok Anglicka a Walesu nevytvára v súvislosti s priznaním rodičovskej zodpovednosti pojem otcovstva, respektíve tento pojem stotožňuje s registrovaním otca pri registrácii narodenia dieťaťa. Ďalej je v uznesení okresného súdu vyslovený záver, že ak súd v Anglicku a Walesu rozhodne, že nejakému mužovi priznáva rodičovskú zodpovednosť, robí presne to, čo sa v právnom poriadku platnom v Slovenskej republike nazýva určenie otcovstva, keďže tak, ako s určením otcovstva podľa práva Slovenskej republiky, tak aj určením rodičovskej zodpovednosti podľa práva Anglicka a Walesu, takejto osobe vznikajú rodičovské práva a povinnosti.

69. Na základe žiadosti pána B. zo dňa 04.05.2016 a priložených listín (rozhodnutie Vrchného súdu, britský rodný list maloletej a uznesenie okresného súdu) bola dňa 12.01.2017 v knihe narodení osobitnej matriky zapísaná zmena, že pán X. nie je otcom tu zapísaného dieťaťa na základe predložených dokladov v súlade s § 26 zákona o matrikách a pán B. bol rozhodnutím Vrchného súdu určený za otca dieťaťa a ako otec dieťaťa bol zapísaný v súlade s § 23 ods. 1, 2 a 4 ZMPS.

70. Zo spisu taktiež vyplýva, že sťažovateľka dňa 07.03.2017 (na základe zistenia z iného súdneho konania) požiadala žalovaného o poskytnutie informácie, na podklade akej skutočnosti či listiny bol pán B. zapísaný do rodného listu maloletej, nakoľko jej nebolo zrejmé, ako došlo k zmene zápisu v rodnom liste maloletej bez vedomia jej rodičov. Dňa 20.03.2017 na základe dožiadania sťažovateľky osobitná matrika vydala duplikát rodného listu z 20.03.2017, kde ako jej otec je zapísaný pán B.. Uvedený zápis bol prostredníctvom všeobecnej správnej žaloby ako rozhodnutie predmetom správneho súdneho prieskumu.

71. Kasačný súd sa oboznámil aj s uznesením Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 24.08.2016 sp. zn. 23CoE/192/2016 (ďalej len „uznesenie Krajského súdu v Trenčíne“), ktoré správny súd v napadnutom rozsudku zmenil na okraj (viď bod č. 27 tohto rozsudku). Prostredníctvom tohto uznesenia Krajský súd v Trenčíne ako odvolací súd zmenil výrok I. uznesenia okresného súdu tak, že zamietol návrh ďalšieho účastníka na vyhlásenie rozhodnutia Vrchného súdu za vykonateľné v časti, v ktorej bolo rozhodnuté: „Súd nariaďuje, že otec W. B. má rodičovskú zodpovednosť k S. R., narodenej XX.XX.XXXX“.

72. Z uznesenia Krajského súdu v Trenčíne ďalej vyplýva, že uvedený odvolací súd sa nestotožnil so záverom uznesenia okresného súdu, že ak súd v Anglicku a Walesu rozhodne (orders), že nejakému mužovi priznáva rodičovskú zodpovednosť (shall have parental responsibility), robí presne to, čo sa v právnom poriadku platnom v Slovenskej republike nazýva určenie otcovstva. Medzi uvedenými

právnymi inštitútmi sa podľa Krajského súdu v Trenčíne nachádza naozaj veľa spoločných znakov, ale nemožno ich stotožňovať.

73. V oblasti medzinárodného práva totiž podľa Krajského súdu v Trenčíne je nutné predpokladať aj existenciu rozdielnych právnych inštitútov či rôznych právnych riešení skutkovo podobných situácií. Inštitút súdneho nariadenia rodičovskej zodpovednosti v Anglicku a Walesu (parental responsibility order from a court) predstavuje priznanie rodičovských práv, ktoré ako také nemá v slovenskom právnom poriadku ekvivalent. Uvedené diferencovanie priznania rodičovských práv oprávneného v Anglicku a Walesu od uznania otcovstva v slovenskom právnom poriadku má vplyv aj na aplikáciu nariadenia Brusel II v predmetnej veci.

74. S ohľadom na uvedený slovenský a anglický text vybraných ustanovení nariadenia Brusel II mal Krajský súd v Trenčíne za zrejmé, že rozhodnutie Vrchného súdu v časti o rodičovskej zodpovednosti otca (oprávneného), uznania ktorého sa domáhal v tomto konaní pán B., bolo rozhodnutím vydaným v zmysle nariadenia Brusel II, a preto aj jeho uznanie a výkon podlieha ustanoveniam tohto nariadenia. Ako už bolo vyššie uvedené, išlo o priznanie rodičovských práv oprávnenému. Krajský súd v Trenčíne tak dospel k záveru, že Okresný súd v Prievidzi správne v konaní o uznanie rozhodnutia sčasti o priznaní rodičovskej zodpovednosti postupoval podľa ustanovení nariadenia Brusel II. V prípade, že by bolo rozhodované o určení otcovstva maloletej, uplatňovanie nariadenia Brusel II by bolo vylúčené a v danej veci by sa muselo postupovať podľa ustanovení § 63 a nasl. ZMPS.

75. Ďalej Krajský súd v Trenčíne konštatoval, že vzhľadom na súhlasné vyhlásenie rodičov je od 22.02.2016 na území Slovenskej republiky otcovstvo maloletej právne záväzne určené. Krajský súd v Trenčíne konštatoval, že uznanie rozhodnutia Vrchného súdu by bolo s prihliadnutím na najlepší záujem dieťaťa v zjavnom rozpore s verejným poriadkom Slovenskej republiky. Žiaden súd Slovenskej republiky nemôže svojím rozhodnutím vo veci maloletého dieťaťa, ktoré je slovenským štátnym občanom, založiť taký právny stav, ktorý by de facto aj de iure znamenal, že podľa právneho poriadku Slovenskej republiky by maloletá mala určených dvoch otcov. Takýto právny stav nie je tak vo verejnom záujme a ani v záujme maloletej. Krajský súd v Trenčíne tak dospel k záveru, že rozhodnutie v časti o priznaní rodičovských práv oprávnenému nemožno uznať.

76. Kasačnému súdu zo spisu Okresného súdu Prievidza sp.zn. 17Em/1/2015 vyplýva, že uznesenie Krajského súdu v Trenčíne nadobudlo právoplatnosť dňa 13.09.2016. Dovolanie voči uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne bolo odmietnuté uznesením Najvyššieho súdu zo dňa 31. mája 2018 sp. zn. 2Cdo/57/2017. Uvedené súdne rozhodnutia kasačný súd vyhodnotil v zmysle § 131 S.s.p. ako rozhodnutia súdov o osobnom stave.

B) K dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. f) S.s.p.

77. Sťažovateľka kasačnou sťažnosťou napadla rozsudok správneho súdu, ktorým bola správna žaloba zamietnutá, pričom uviedla viaceré dôvody kasačnej sťažnosti. Kasačný súd musí ako prvý dôvod vyhodnotiť dôvod podľa § 440 ods. 1 písm. f) S.s.p., t.j. vytýkaný nesprávny procesný postup, ktorým mal správny súd znemožniť účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, nakoľko tento dôvod je zásadnou prekážkou vykonania prieskumu podľa iných vyššie namietaných dôvodov kasačnej sťažnosti.

78. Pod porušením práva na spravodlivý proces a naplnenie kasačného dôvodu podľa ustanovenia § 440 písm. f) S.s.p. možno vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorým účastníkovi konania znemožnil realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Správny súdny poriadok priznáva a tento zásah do procesného práva musí dosahovať ústavnoprávnu intenzitu zásahu do práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

79. Sťažovateľka svoju kasačnú sťažnosť založila aj na tomto kasačnom dôvode, avšak kasačnému súdu

blížšie neozrejmla, v čom konkrétne takto uplatnený dôvod spočíva. Kasačný súd však vzhľadom na najlepší (t.j. prioritný) záujem dieťaťa, ktorého sa napadnutý rozsudok týka, tento rozsudok preskúmal z hľadiska procesného postupu správneho súdu pri jeho vydávaní a musí konštatovať, že správny súd pochybil. Napadnutý rozsudok trpí vadou nedostatočného odôvodnenia vo vzťahu k podstatnej skutočnosti (viď bod č. 27 tohto rozsudku s poznámkou o zmeňujúcom uznesení Krajského súdu v Trenčíne) a tým súvisiacou otázkou samotnej vykonateľnosti uznesenia okresného súdu, t.j. existencie právnych účinkov listiny vydané súdom v cudzine v čase vykonania zápisu rodičovstva osobitnou matrikou (opačný názor prezentuje žalovaný - viď body č. 44 a č. 46 tohto rozsudku), ako aj procesnou zmatnosťou vo vzťahu k aktívnej legitimácii žalobkyne, predmetu a rozsahu súdneho prieskumu a zodpovedajúcemu typu podanej žaloby (petitu).

80. Kasačný súd po preskúmaní obsahu, štruktúry a logických nadväzností vyhodnotenia jednotlivých skutkových dôvodov v napadnutom rozsudku dospel k záveru, že správny súd nepostupoval v intenciách § 139 ods. 2 S.s.p. a odôvodnenie napadnutého rozsudku v zmysle citovaného ustanovenia nepovažuje za dostatočne presvedčivé a jeho nevysporiadanie sa s otázkami zásadného procesného charakteru ako aj so zásadnými právnymi skutočnosťami (viď nižšie uvedené body č. 83 až č. 88 tohto rozsudku), je nutné vyhodnotiť za procesnú vadu konania podľa § 440 ods. 1 písm. f) S.s.p., t.j. ako nesprávny procesný postup správneho súdu vedúci k porušeniu práva sťažovateľky na spravodlivý proces.

81. Správny súd je povinný svoje rozhodnutie riadne a zrozumiteľným spôsobom odôvodniť, pričom ak tak správny súd nepostupoval, potom podľa kasačného súdu porušil právo účastníka správneho súdneho konania na spravodlivý proces garantovaný článkom 46 Ústavy Slovenskej republiky, článkom 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné princípy spravodlivého súdneho konania (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Vétrenko v. Moldavsko, či nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 28.02.2017 sp.zn. III. ÚS 825/2016 a II. ÚS 119/03, sp.zn. IV. ÚS 115/03).

82. Ako už kasačný súd vyššie naznačil, za podstatné pochybenie správneho súdu považuje kasačný súd nevysporiadanie sa správneho súdu s uznesením Krajského súdu v Trenčíne, hoci sťažovateľka na jeho závery poukázala už v samotnej žalobe. Správny súd v odôvodnení rozsudku (č. 102 napadnutého rozsudku) uznesenie „súdu druhej inštancie“ na jednej strane identifikoval, na druhej strane len konštatoval, že toto uznesenie správneho súdu sťažovateľka nepredložila.

83. V súvislosti s uvedeným však mal správny súd preveriť zásadnú skutkovú otázku, a to, či osobitná matrika pri zápise pána B. ako otca maloletej neporušila ustanovenie § 37 zákona o matrikách. Podľa citovaného ustanovenia je nutné listiny vydané v cudzine súdom okrem iného opatrit' predpísanými overeniami (pre podmienky Slovenskej republiky je to súdne rozhodnutie o vykonateľnosti listiny vydané v cudzine súdom na území Slovenskej republiky opatrené doložkou právoplatnosti, v osobitnom prípade rozhodnutím o predbežnej vykonateľnosti). V opačnom prípade takáto listina nenadobudne dôkaznú moc verejnej listiny na účely zápisu, zmeny alebo doplnenia zápisu v matrike. Z obsahu odôvodnenia napadnutého rozsudku však žiadny takýto prístup k prevereniu skutkového stavu navyše podporovaný mlčanlivou neargumentáciou obidvoch strán nevyplýva.

84. Podľa názoru kasačného súdu takýto postup správneho súdu neobstojí, a to predovšetkým vzhľadom na určito identifikované súdne rozhodnutie, ktoré v čase vykonania zápisu pána B.B. ako otca do osobitnej matriky (12.01.2017) už bolo vyhlásené (uznesenie Krajského súdu v Trenčíne bolo vyhlásené dňa 24.08.2016) a teda ktoré má na celé konanie o vykonanie zápisu v osobitnej matrike a následného súdneho prieskumu podstatný vplyv.

85. Je nepochybné, že Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací zmenil uznesenie okresného súdu tak, že zamietol návrh na vyhlásenie rozhodnutia Vrchného súdu za vykonateľné v časti o nariadení rodičovskej zodpovednosti pána B. k maloletej v hore naznačenej časovej súvislosti. Aj keď kasačný súd

vidí pochybenie sťažovateľky v tom, že uznesenie Krajského súdu v Trenčíne nepredložila spolu so žalobou, formálny prístup správneho súdu, ktorý sa týmto uznesením odmietol zaoberať, nemôže mať prednosť pred najlepším záujmom dieťaťa vo veci.

86. Kasačný súd považuje práve uznesenie Krajského súdu v Trenčíne za zásadné rozhodnutie, ktorým sa spochybňuje predpísané overenie verejnej listiny osvedčujúcej skutočnosti o osobnom stave z cudzieho štátu v zmysle § 37 ods. 2 a 6 zákona o matrikách, a teda vznik oprávnenia osobitnej matriky na vykonanie zápisu zmeny do osobitnej matriky na základe rozhodnutia Vrchného súdu.

87. Na jednej strane je kasačnému súdu zrejmé, že osobitná matrika nie je povinná vyhľadávať verejné listiny spôsobilé zápisu, resp. skúmať ich obsah či neexistenciu inej verejnej listiny spochybňujúcej zápis na základe predložených listín (rozhodnutie Vrchného súdu, uznesenie okresného súdu a britský rodný list maloletej) a vykoná zápis len na základe listín predložených žiadateľom. Avšak matrika musí preverovať, či verejná listina o osobnom stave vydaná v cudzine obsahuje náležitosti ustanovené zákonom o matrikách, teda musí byť opatrená predpísanými overeniami. To, že matrike predložené uznesenie okresného súdu nevykazovalo znaky právoplatného súdneho rozhodnutia a navyše k zápisu pána B. došlo až 12.01.2017, aj toto naznačuje silné pochybnosti o spôsobilosti verejnej listiny vydananej súdom cudzieho štátu a vytvára skutkový stav v preskúmvanej veci.

88. Správny súd sa teda mal a musel (viď bod č. 61 tohto rozsudku) zaoberať spôsobilosťou verejnej listiny na zápis aj pri vyhodnocovaní dôvodnosti žaloby. Správny súd mal skúmať, či bolo pochybením osobitnej matriky, ktorá vykonala zmenu zápisu otca v osobitnej matrike, aj keď v čase zápisu existovalo právoplatné uznesenie Krajského súdu v Trenčíne o zamietnutí návrhu na vyhlásenie vykonateľnosti rozhodnutia Vrchného súdu. Správny súd však vyššie uvedené nevyhodnocoval, čo kasačný súd vzhľadom na charakter a predmet sporu považuje za tak závažné pochybenie a následne nesprávny procesný postup vedúci k porušeniu práva na spravodlivý proces.

89. Ďalej kasačný súd vidí pochybenie správneho súdu aj v tom, že nepovažoval za potrebné vyriešiť otázku aktívnej legitímácie na podanie žaloby predtým, ako dospel k samotnému súdному prieskumu a uvedené spomenul len pod č. 104 a 105, t.j. v závere odôvodnenia napadnutého rozsudku ako obiter dictum (viď body č. 28 až č. 30 tohto rozsudku). Pokiaľ mal správny súd za to, že sťažovateľka nepodávala žalobu v mene maloletej (ako vyplýva z označenia účastníkov v žalobe), ale v mene pána X., mal sa tým zaoberať skôr ako pristúpil k meritu sporu.

90. Rovnako je v správnom súdnictve nutné posudzovať priority priamu dotknutosť sťažovateľky ako žalobkyne na svojich právach „rozhodnutím žalovaného pri vykonaní zápisu“ (viď § 2 ods. 2 S.s.p.), ktorý bol napadnutý správnu žalobou. Sťažovateľka podľa označenia účastníkov podala žalobu ako matka zastupujúca maloleté dieťa, avšak správny súd v napadnutom rozsudku v záhlaví uviedol len sťažovateľku ako žalobkyňu a následne v odôvodnení konštatoval, že podala žalobu v mene pána X.. V odôvodnení napadnutého rozsudku posúdenie aktívnej legitímácie na podanie správnej žaloby však chýba. Správny súd tieto procesné úvahy v závere napadnutého rozsudku načrtnol, no riadne neposudzoval, čo je nutné vyhodnotiť ako nesprávny procesný postup.

91. V súvislosti s uvedeným musí kasačný súd zdôrazniť, že priama dotknutosť na právach zároveň vymedzuje aj samotný rozsah súdneho prieskumu v správnom súdnictve, pričom kasačný súd musí, napriek početným sťažnostným bodom a proti argumentácii žalovaného ako aj vedľajšieho účastníka (viď najmä body č. 35, č. 38 a č. 39, č. 45 alebo č. 52 a č. 53 tohto rozsudku), opätovne zdôrazniť, že rozhodovanie o podanej správnej žalobe nie je rozhodovaním o určení otcovstva.

92. Kasačný súd vzhľadom na uvedené uvádza, že správne súdnictvo je založené na ochrane subjektívnych práv, do ktorých bolo zasiahnuté rozhodnutím, opatrením orgánu verejnej správy alebo iným zásahom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva je ochrana verejných subjektívnych práv, a jeho cieľom predovšetkým ochrana práv fyzických i právnických osôb a ich prostredníctvom potom aj ochrana zákonnosti.

93. Správny súdny poriadok poukazuje na ochranu subjektívnych práv jednak v ustanovení § 2 S.s.p. ako aj následne pri vymedzení všeobecnej právnej žaloby, predmetu prieskumu a účelu ochrany v zmysle § 177 S.s.p. a pri vymedzení žalobnej legitímácie § 178 S.s.p. Všeobecnou správnu žalobou sa môže fyzická osoba alebo právnická osoba ako žalobca domáhať ochrany len svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy. Iných ako subjektívnych práv v konaní (napr. ochrana verejného záujmu) sa môže domáhať len prokurátor alebo iný subjekt na to výslovne oprávnený zákonom.

94. Určujúcim kritériom rozhodnutia resp. opatrenia orgánu verejnej správy je priamy dopad na práva, právom chránené záujmy a povinnosti ich adresáta. Pritom ide o práva, právom chránené záujmy a povinnosti určitého subjektu administratívneho konania, a preto zákonodarca používa pojem subjektívne práva. Práve prepojenie dopadu rozhodnutia orgánu verejnej správy na subjektívne práva so súdnym prieskumom vymedzuje účel ochrany, ktorý je spojený s podaním všeobecnej správnej žaloby. Potreba zásahu do subjektívnych práv jednotlivca a ich ochrana je zakotvená rovnako v konaní o žalobe proti inému zásahu orgánu verejnej správy v zmysle § 252 a nasl. S.s.p. Ako vyplýva z § 254 S.s.p. zásah musí byť priamo zameraný alebo vykonaný proti nej, prípadne musí byť žalobca priamo dotknutý jej následkami.

95. Podľa kasačného súdu je otázkou zásadného charakteru v konaní aj jednoznačné vymedzenie predmetu žaloby a petitu a s tým spojený typ konania v správnom súdnictve podľa 6 ods. 2 S.s.p. Správny súd naznačil v závere odôvodnenia (č. 107 napadnutého rozsudku alebo vid' bod č. 31 tohto rozsudku), že duplikát rodného listu nie je rozhodnutím ani opatrením žalovaného a sťažovateľka sa mohla domáhať nápravy postupom podľa § 252 a nasl. S.s.p. a podať žalobu proti inému zásahu orgánu verejnej správy, avšak opätovne bez vyhodnotenia procesných následkov v konaní, ktoré sa v mnohom odlišujú od konania pri všeobecnej správnej žalobe. Kasačný súd uvádza, že rozsah súdneho prieskumu určuje žalobca podaním konkrétneho druhu žaloby, pričom Správny súdny poriadok v § 6 vymedzuje právomoc správneho súdu odvíjajúcu sa od typu konania.

96. Sťažovateľka v petite žaloby žiadala „zrušenie rozhodnutia žalovaného pri vykonaní zápisu do osobitnej matriky žalovaného č. 345/2017" (vid' bod č. 12 tohto rozsudku). Napadnutý rozsudok (ako vyplýva z jeho záhlavia) bol vydaný v konaní o preskúmanie zákonnosti rodného listu žalovaného č. 345/2017 zo dňa 20.03.2017, avšak správny súd konštatoval, že sťažovateľka sa domáhala zrušenia duplikátu rodného listu, ktorý je však úradným výpisom z knihy narodení ku dňu 20.03.2017.

97. Podľa kasačného súdu je preto nutné náležite vyhodnotiť, či takto formulovaná žaloba je všeobecnou správnu žalobou v zmysle § 177 S.s.p. alebo je podľa obsahu žalobou proti inému zásahu orgánu verejnej správy v zmysle § 252 a nasl. S.s.p. a predovšetkým, či nedostatočné resp. nesprávne vymedzenie typu konania sťažovateľkou je takým pochybením, ktoré by bránilo, s ohľadom na prioritný najlepší záujem dieťaťa, súdnemu prieskumu zmeny zápisu v osobitnej matrike na základe podanej žaloby. Výriešenie otázky týkajúcej sa predmetu konania a rozsahu súdneho prieskumu nepovažuje kasačný súd za dostatočné, čo vedie k procesnej zmätočnosti napadnutého rozsudku.

98. Kasačný súd je toho názoru, že ďalšou nevyriešenou procesnou otázkou v konaní zostala účasť pána X. v súdnom konaní ako osoby z knihy narodení, ktorej sa zápis týka. Správny súd do konania pribral pána B., ktorý bol dňa 12.01.2017 zapísaný do rodného listu ako otec po tom, čo bola v ten istý deň vykonaná zmena, že pán X. nie je už zapísaný ako otec maloletej. Otázkou účasti pána X. v súdnom konaní sa však správny súd nezaoberal.

99. Kasačný súd považuje za potrebné sa záverom zmieniť o charaktere zápisu v osobitnej matrike, ktorá bola v konaní sporná. Kasačný súd sa nestotožňuje s námietkou sťažovateľky, že vykonanie zmeny zápisu v osobitnej matrike má konštitutívny charakter, ale súhlasí s názorom správneho súdu, že vykonanie zápisu má deklaratórny charakter (vid' body č. 24, č. 37 alebo č. 55 tohto rozsudku) a tento zápis osobitná matrika na základe predložených verejných listín chronologicky buď vykoná, ak sú splnené podmienky na zápis vyplývajúce zo zákona o matrike, alebo nevykoná, pričom zápisom nedošlo

k vydaniu konštitutívneho rozhodnutia. Zároveň je nutné zdôrazniť, že Správny poriadok sa v zmysle zákona o matrike na konanie nevzťahuje. Podľa názoru kasačného súdu ide v prípade duplikátu rodného listu o verejnú listinu vyhotovenú na základe záznamu evidenčného charakteru, ktorej nepredchádza na osobitnej matrike rozhodovanie, ale iba procesný postup zápisu.

100. Vzhľadom na vyššie uvedené právne závery kasačný súd rozsudok správneho súdu v súlade s § 462 ods. 1 S.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Podľa § 462 ods. 1 S.s.p. ak kasačný súd po preskúmaní zistí dôvodnosť kasačnej sťažnosti, rozhodne o zrušení napadnutého rozhodnutia a podľa povahy vráti vec krajskému súdu na ďalšie konanie alebo konanie zastaví, prípadne vec postúpi orgánu, do ktorého pôsobnosti patrí.

101. Kasačný súd nevyhodnocoval ďalšie sťažnostné dôvody a námietky uplatnené v kasačnej sťažnosti, nakoľko má za to, že už vyššie uvedené závery preukazujú nepreskúmateľnosť napadnutého rozsudku a sú dostatočným dôvodom na zrušenie napadnutého rozsudku správneho súdu. V tejto súvislosti musí kasačný súd konštatovať, že mnohé z argumentov sťažovateľky, žalovaného ako aj ďalšieho účastníka v kasačnom konaní sa netýkali konania pred správnym súdom, resp. sporného zápisu v osobitnej matrike, ale boli zamerané na skutočnosti, ktoré nie je správny súd vo veci oprávnený riešiť (napr. určenie otcovstva, obvyklý pobyt maloletej či styk s maloletou).

102. Vo svetle uvedeného kasačný súd poukazuje aj na charakter kasačného konania, resp. kasačnej sťažnosti ako mimoriadneho opravného prostriedku, ktorý smeruje proti právoplatnému súdному rozhodnutiu. Preto nie je možné konaním pred kasačným súdom (okrem výnimočných prípadov) nahrádzať konanie pred správnym súdom a to ani pri takejto mimoriadnej situácii. Každá skutková a právna otázka, ktorá je v prejednávanej veci rozhodujúca, musí byť predmetom posúdenia krajským súdom, aby mali účastníci konania rovnakú možnosť sa k jeho záverom vyjadriť resp. namietať ich.

103. Kasačný súd nie je oprávnený nahrádzať postupy správneho súdu v konaní ani naprávať jeho procesné pochybenia pri rozhodovaní. Iný postup by vzhľadom na okolnosti prípadu bol v rozpore so zásadou denegatio iustitiae (odopretie spravodlivej súdnej ochrany), čo by znamenalo porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu zakotveného v čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky.

104. V ďalšom konaní bude preto úlohou správneho súdu, aby v zmysle vyššie uvedených právnych názorov kasačného súdu (§ 469 S.s.p.) prednostne, vzhľadom na vek maloletej, konal a v odôvodnení nového rozhodnutia v súlade s § 139 S.s.p. náležite objasnil svoje právne posúdenie veci vo vzťahu k relevantným námietkam účastníkov a venoval pozornosť aj kasačným súdom nastoleným procesným otázkam.

105. Podľa názoru kasačného súdu by mal tiež správny súd, s prihliadnutím na námietky vznesené v konaní o kasačnej sťažnosti, v ďalšom konaní taktiež zvážiť, či vzhľadom na pretrvávajúci spor o zmene zápisu do matriky, kde bol ako otec zapísaný pán B. a zároveň vymazaný pán X., ktorý je zároveň manželom matky podávajúcej v mene maloletej správnu žalobu, neexistuje rozpor záujmov medzi rodičmi (matkou) a maloletou, ktorý by odôvodňoval ustanovenie kolízneho opatrovníka v zmysle § 31 ods. 2 zákona o rodine a svoj záver odôvodniť. Obdobný postup bol napríklad objasnený v uznesení okresného súdu.

106. O trovách kasačného konania rozhodne s poukazom na § 467 ods. 3 S.s.p. správny súd.

Podľa § 467 ods. 3 S.s.p. ak kasačný súd zruší rozhodnutie krajského súdu a vec mu vráti na ďalšie konanie, krajský súd rozhodne aj o nároku na náhradu trov kasačného konania.

107. Kasačný súd však dáva záverom do povedomia správneho súdu, že aj keď došlo k zrušeniu napadnutého rozsudku na základe podanej kasačnej sťažnosti sťažovateľky a uplatneného dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. f) S.s.p., samotné odôvodnenie kasačnej sťažnosti, bez zváženia najlepšieho záujmu dieťaťa, by tento následok neprivedilo. Uvedené je podľa názoru kasačného súdu podstatné pri

posudzovaní nároku sťažovateľky a ďalšieho účastníka na náhradu trov kasačného konania.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustný opravný prostriedok (§ 438 v spojení s § 439 S.s.p.).